

ÕIGUSKANTSLER

Jüri Ratas
Riigikogu aseesimees
Riigikogu
Lossi plats 1a
15165 TALLINN

ap.kk@riigikogu.ee

Teie 14.01.2008 nr 1-9/30

Õiguskantsler 22.01.2008 nr 10-2/080067/0800375

Vastus Riigikogu liikme kirjalikule küsimusele

Lugupeetud härra Ratas,

Käesolevaga annan vastuse Riigikogu liikme Maret Merisaare kahele tubakaseadust puudutavale küsimusele.

I Kehtiv seadusandlus

Põhiseaduse § 28 sätestab igäihe õiguse tervise kaitsele andes nii kindlapiirilisema sisu PS §-s 10 sätestatud sotsiaaliigi põhimõttele. Põhiseaduse §-is 28 sätestatud õigusega seonduvalt tuleb silmas pidada, et tervis on oluline väärtus, ilma milleta ei ole võimalik enamiku teiste põhiõiguste kasutamine. Vaid tervislik elu saab olla täisväärtuslik ja inimväärne elu.

Lisaks eeltoodule on PS § 29 lõike 3 kohaselt töötingimused riigi kaitse all. Seega on kohustus integreerida õigust tervise kaitsele täiel määral ka töösektoris, kus isikul endal on väiksem võimalus tervise säilimist soodustavat keskkonda mõjutada.

Tulenevalt eeltoodust võib järeldada, et riigil on kohustus osaleda aktiivselt õiguse tervise kaitsele tagamisel kõigis eluvaldkondades. Eelkõige saab riik oma sellist kohustust teostada adekvaatsete ning kaitset pakkuvate regulatsioonide välja töötamise ja efektiivse järelevalvemehhanismi käitamise kaudu.

Kirjalikus küsimuses osundatud WHO tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsioon paneb riigile täiendavad kohustused tubakast tingitud ohtude vähendamiseks nii indiviidi kui ka rahvastiku tervisele. Eeltoodud põhimõtete täitmiseks ongi 04.05.2005 vastu võetud tubakaseadus (edaspidi TubS).

Tubakaseaduse esmane eesmärk on tagada inimese tervise kaitse. Eesmärgi täitmiseks reguleeritakse seaduses muuhulgas ka keelde ja piiranguid tubakatoote tarbimisele, samuti sätestatakse järelevalve seaduse täitmise üle ning vastutuse seaduse rikkumise eest. Suitsetamiseks keelatud ja lubatud kohad loetleb seaduse 5.peatüki 2.jagu.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Nähtuvalt TubS § 30 lõikest 2 on ruumis, kus korraldatakse õnnemängu, kihlvedu või totalisaatorit, suitsetamine lubatud üksnes suitsetamisruumis või suitsetamisalal. Suitsetamisruumile ja suitsetamisalale kehtestatud nõuded on leitavad sama paragrahvi lõigetes 3 ja 4.

II Riigikogu liikme küsimuse tagamaa ja olemus

Mulle saadetud materjalidest nähtuvalt oli Maret Merisaare küsimus ajendatud asjaolust, et käesoleval ajal on õnnemängude, kihlvedude või totalisaatori korraldamiskohtades (kasiinodes) prevaleerivalt valitud suitsetamise piiramiseks variant, kus suitsetamine toimub eraldatud suitsetamisalal. Kummatigi on suitsetamisalaks määratud kogu kasiino mängusaal. Suitsetamine on keelatud vaid baarialal.

Riigikogu liikme arvates ei võimalda selline korraldus kaitsta kasiinot külastavaid mitteduitsetavaid isikuid ning kasiino töötajaid tubakasuitsu kahjulike mõjude eest.

Arvestades tõstatatud probleemi relevantsust, vastan Maret Merisaare küsimustele alljärgnevalt.

III Vastused Riigikogu liikme küsimustele

1. TubS § 30 lõige 4 sätestab suitsetamisalale kindlad nõuded. Osundatud sätte kohaselt on suitsetamisala ehitises asuv piireteta ala, millel on paikne ventilatsioonisüsteem ning mis on tähistatud suitsetamist lubava sõnalise teabe või sellekohase tingmargiga, alal asub nähtaval kohal mõistlikus suuruses eestikeelne teave: „Suitsetamine kahjustab tervist!“ ja toimiv ventilatsioonisüsteem tagab, et õhk liigub suitsetamisalalt otse väliskeskkonda. Samad nõuded suitsetamisala kohta kehtivad lisaks kasiinodele ka näiteks kõrgkoolide ja kultuuriasutuse ruumides, tervishoiuteenust osutava asutuse või ettevõtte ruumides ning spordihoones ning spordi- ja puhkerajatises. Seega peavad suitsetamisalale kehtestatud nõuded tagama ohutu viibimiskeskonna spordihoones viibivatele lastele, tervishoiuteenuse osutaja juures viibivatele tervisehäirega isikutele ja rasedatele. Tulenevalt eeltoodust ei saa asuda seisukohale, et nõuetekohase suitsetamisalaga kasiino ruumides viibivad isikud oleks tubakasuitsust rohkem ohustatud, kui näiteks suitsetamisalaga tervishoiuasutuses viibivad isikud.

Kummatigi ei ole minu pädevuses hinnata, millised peaks olema ventilatsioonisüsteemid, mis tagavad negatiivsete tubaka kasutamise mõjude täieliku elimineerimise suitsetamisalalt. Suitsetamisala ohutuse hindamise ja kriteeriumite täpsustamise küsimuses soovitan pöörduda teabe saamiseks Tervisekaitseinspektsiooni poole.

2. Täieliku suitsetamiskeelu rakendamise osas kasiinodes pean märkima, et tegemist on eelkõige poliitilise otsustusega. Tubakaseaduse eelnõust nähtuvalt oli seaduse algse versiooni § 29 punkti 8 kohaselt õnnemängukoha mängusaalis suitsetamine keelatud. Seaduse vastu võtmise ajaks oli kasiinosid puudutav regulatsioon liikunud aga TubS §-i 30, mis käsitleb kohti, kus suitsetamine on piiratud.

Kui jälgida seaduse eelnõu menetlemist Riigikogu sotsiaalkomisjonis, siis eelnõu muudatuste tabeli¹ punktist 43 nähtuvalt otsustati eelnõu menetlemise käigus tubakaseaduse eelnõust välja jätta § 29 punkt 8 järgmisel põhjendusel:

„Tubakaseaduse § 29 sätestab suitsetamiseks keelatud paikade loetelu, mille hulgas on nimetatud ka õnnemängukoha mängusaal. Tingimuste loomine mitteduitsetajatele on

¹ Kättesaadav elektrooniliselt aadressil <http://web.riigikogu.ee/ems/saros-bin/mgetdoc?itemid=050800027&login=proov&password=&system=ems&server=ragne11>.

põhjendatud ja vajalik, kuid täielik suitsetamise keeld õnnemängukohas võib olla koosmõjus § 30 lõikega 2 põhjendamatu ja eaproportsionaalne. § 30 lõike 2 kohaselt on suitsetamine piiratult lubatud nt. kõrgkooli, tervishoiuteenust osutava asutuse ruumides. Vastav punkt lisatakse § 30 lõikes 2 toodud loetellu.“

Muudatuste tabeli punkti 51 kohaselt paigutati eelnimetatud punkt mõningate täpsustustega seaduse eelnõu § 30 lg 2 punktiks 7 järgmistel põhjustel:

„Eelnõu § 30 käsitleb kohti, kus suitsetamine on seadusega piiratud. Ruumi või piiratud maa-ala valdajale on antud õigus otsustada ise suitsetamise lubamise või mittelubamise üle. Valdajale ei ole pandud kohustust võimaldada tema valduses oleval objektil suitsetamist, kuid kui seda peetakse vajalikuks, tuleb valdajal järgida suitsetamisruumile ning suitsetamisalale seadusega kehtestatavaid nõudeid ning tagada nende täitmine.

Muudatusega täiendatakse § 30 lõike 2 esitatud loendit ruumiga, kus korraldatakse õnnemängu, kihlvedu või totalisaatorit. Antud sõnastus järgib kehtivat õiguskorda ja tuleneb hasartmänguseaduse § 8 lõikest 1. Hasartmäng on hasartmängu seaduse mõistes mäng, milles osalemine võimaldab omandada raha, muud vara või varalisi õigusi ning mille tulemus määratakse täielikult või osaliselt juhuslikkusel põhineva tegevusega, kusjuures mängija riskib kaotada mängus osalemise õiguse eest tehtud panuse. Õnnemängud, kihlveod ja totalisaatorid on hasartmängu liigid ja nende suhtes kohaldatakse hasartmänguseaduses kehtestatud nõudeid ja piiranguid, mida tubakaseaduse eelnõus ei dubleerita.“

Seega, ja nagu minu poolt juba eelnevalt märgitud, on kasiino pidajal, kes korraldab tubaka tarbimist suitsetamisalal, kohustus jälgida suitsetamisalale seadusega kehtestatud nõudeid ning tagada nende täitmine. Esimeseks nõudeks suitsetamisala käitamisel on TubS § 1 lõikes 1 märgitu, mille kohaselt tuleb tubaka mistahes viisil käitlemisel esmaselt tagada inimese tervise kaitse.

Täiendavalt juhiksin tähelepanu töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 14 lg 5 punktile 4, mille kohaselt on töötajal õigus keelduda tööst või peatada töö, mille täitmine seab ohtu tema või teiste isikute tervise või ei võimalda täita keskkonnaohutuse nõudeid, teatades sellest viivitamata tööandjale või tema esindajale ja töökeskkonnavolinikule. Seega on kasiinodes või muudes õnnemänguasutustes töötavatel isikutel õigus juhul, kui tööandja kohustab neid teenindama kliente suitsetamisalal või juhul, kui tubakasuitsu minimeerimiseks tarvitusele võetud meetmed (eelkõige kohane ventilatsioonisüsteem) ei taga tervisele ohutut töökeskkonda keelduda sellise töö tegemisest. Tulenevalt sama seaduse § 25 lõikest 1 on töötervishoiu ja –ohutuse alase järelevalve teostamise õigus Tööinspeksioonil. Seega võivad töötajad, kes leiavad, et nende tervis on seatud ohtu töökeskkonnas leviva tubakasuitsu tõttu, pöörduda Tööinspeksiooni poole avaldusega järelevalve teostamiseks töökeskkonna ohutuse osas.

IV Kokkuvõte

Kokkuvõtlikult sedastaksin järgmist: eeldusel, et õnnemängude, kihlvedude või totalisaatori korraldamiskohtades on täidetud kõik tubakaseaduse ja sellega seonduvate aktidega kehtestatud nõuded tubakasuitsu kahjulike mõjude minimeerimiseks isikute tervisele, ei ole nimetatud asutustes töötavate ja viibivate isikute tervis suuremas ohus, kui kõrgkoolides ja kultuuriasutuses, tervishoiuteenust osutavas asutuses või ettevõttes ning spordihoones ning spordi- ja puhkerajatises viibivate või töötavate isikute tervis. Silmas tuleb pidada, et tööandja peab meetoodiliselt hindama töökeskkonnast tulenevaid riske töötajate tervisele ning tarvitusele võtma meetmed ohutegurite vähendamiseks.

Suitsetamiseks mõeldud alade edasine vähendamine ning tubaka tarbimise regulatsioonide karmistamine eeldab poliitilist tahet. Juhul, kui jõutakse konsensusele vajaduses rakendada veelgi rangemaid meetmeid tubakavaba keskkonna tagamiseks ning tervistsäästvate käitumiste juurutamiseks, on võimalik sellekohaste ettepanekutega pöörduda asjaomase ministri poole.

Täna Riigikogu liiget Maret Merisaart õiguse tervise kaitselise seisukohast oluliste küsimuste tõstatamise eest ning soovin edu keskkonna tervislikumaks muutmise alases tegevuses.

Lugupidamisega

Allar Jõks

Mari Amos 693 8441
E-post: mari.amos@oiguskantsler.ee